

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Zitting van 26 januari 2021
Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

5 2021_B&W_00032 Informatienota Financiële gevolgen decembercirculaire 2020 - informeren

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl; mevrouw J. Groot de, Secretaris

Samenvatting

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkeringen van het rijk: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

Om gemeenten tegemoet te komen in de financiële gevolgen van de coronacrisis zijn tussen het rijk en de VNG afspraken gemaakt over reële compensatie van gedeelde inkomsten en extra uitgaven. In de septembercirculaire 2020 heeft het rijk ons geïnformeerd over het 2e corona-compensatiepakket voor medeoverheden. In de afgelopen periode zijn er door het kabinet aanvullende afspraken gemaakt voor 2020 en 2021. Dit aanvullende 3e pakket vinden we nu terug in de decembercirculaire 2020. In deze informatienota worden de verschillende maatregelen uit het 3e aanvullende compensatiepakket nader toegelicht.

In onderstaande tabel ziet u wat de decembercirculaire 2020 betekent voor onze gemeente.

Tabel 1.

	2020	2021	2022	2023	2024
Afrekening Algemene uitkering	15	1	1	1	1
Corona-compensatie	179	597			
Vershil	+ 194	+ 598	+ 1	+ 1	+ 1

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

De financiële gevolgen van de decembercirculaire 2020 worden verwerkt in de jaarrekening 2020 en de komende Perspectiefnota. Het saldo van de jaarrekening 2020 wordt door de decembercirculaire positief beïnvloed. Dit was door de cijfers uit de septembercirculaire 2020 en het definitieve Buigbudget 2020 ook al het geval. Het gepresenteerde verwachte nadelige saldo in de Najaarsnota 2020 ter hoogte van € 2.2 miljoen ziet er hierdoor een stuk florisser uit en zou op basis van de

huidige inzichten omslaan in een klein voordeel. Voor de berekening van dit voorlopige saldo (+ € 106.000) en de hierbij horende kanttekeningen wordt verwezen naar tabel 2 van deze nota.

Het te ontvangen compensatiebedrag 2021 wordt, evenals de daar bij behorende kosten, verwerkt in de komende Perspectiefnota. Het bedrag kan dus niet zonder meer ingezet worden voor het positief beïnvloeden van het begrotingssaldo. Er moet ook rekening worden gehouden met de diverse uitgaven, bijvoorbeeld op het gebied van de aankomende Tweede Kamer verkiezingen en eventueel nieuwe incidentele uitgaven als gevolg van de coronacrisis.

Ook voor het coronacompensatiepakket geldt overigens dat de middelen door het rijk zijn toegevoegd aan de Algemene uitkering. Deze zijn dus vrij besteedbaar.

Informatienota

Inleiding

Het rijk informeert gemeenten o.a. in de decembercirculaire over de gemeentefondsuitkeringen. De ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoogte van de rijksuitgaven. De decembercirculaire is normaal gesproken een afronding van het lopende jaar. Door de coronacrisis is in deze circulaire ook het 3e compensatiepakket voor gemeenten opgenomen.

In deze informatienota kunt u lezen wat de decembercirculaire 2020 betekent voor onze gemeente.

Kernboodschap

De decembercirculaire informeert gemeenten over de gemeentefondsuitkeringen. Dit doorgaans ter afronding van het lopende begrotingsjaar. Door de coronacrisis is in deze circulaire ook het 3e compensatiepakket voor gemeenten opgenomen. Een toelichting op dit maatregelenpakket vindt u verderop in deze informatienota.

De (voorlopige) afrekening over het jaar 2020, inclusief het 3e coronacompensatiepakket over dat jaar, laat een voordeel zien van € 194.000. Dit voordeel wordt verwerkt in de jaarrekening 2020.

Het verwachte negatieve jaarrekeningsaldo ter hoogte van € 2.2 miljoen gepresenteerd in de Najaarsnota 2020 wordt door dit voordeel gunstig beïnvloed. Dit was ook al het geval door de cijfers van de septembercirculaire 2020 en het definitieve Buigbudget over het jaar 2020, zoals deze staan vermeld in Informatienota 31 van november 2020.

Samenvattend betekent dit het volgende voor de jaarrekening 2020 (Tabel 2):

Begrotingssaldo na Najaarsnota	- 2.227
Septemercirculaire	+ 1.683
Buigbudget	+ 456
Decemercirculaire	+ 194
Voorlopig saldo jaarrekening 2020	+ 106

(Bedragen x € 1.000)

Het uiteindelijke saldo van de jaarrekening 2020 is afhankelijk van meerdere factoren zoals afschrijvingen, rente, uitgaven en inkomsten. Het gepresenteerde saldo houdt hier geen rekening mee en kan bij het opmaken van de jaarrekening daardoor zowel positief als ook negatief worden beïnvloed.

Vanaf het jaar 2021 zijn er kleine correcties op het gebied van het Sociaal domein (+ € 3.000) en Inburgering (- € 2.000). Deze bedragen worden verwerkt in de komende Perspectiefnota. Evenals het coronacompensatiepakket van € 597.000 over het jaar 2021. Dit is incidenteel geld.

Consequenties voor de gemeente

In onderstaande tabel ziet u wat de decembercirculaire 2020 betekent voor onze Algemene uitkering.

Tabel 3 Algemene uitkering decembercirculaire 2020

	2020	2021	2022	2023	2024
September 2020	77.599	77.891	78.175	78.231	78.587
December 2020	77.793	78.489	78.176	78.232	78.588
Vershil	+ 194	+ 598	+ 1	+ 1	+ 1

+ = voordeel (bedragen x € 1.000)

De financiële gevolgen van de decembercirculaire 2020 worden verwerkt in de jaarrekening 2020 en het jaar 2021 in de komende Perspectiefnota.

Het te ontvangen compensatiebedrag 2021 kan niet zonder meer ingezet worden voor het positief beïnvloeden van het begrotingssaldo. Er moet ook rekening worden gehouden met de diverse uitgaven, bijvoorbeeld op het gebied van de aankomende Tweede Kamer verkiezingen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Herverdeling gemeentefonds

Op 7 december jl. hebben de fondsbeheerders de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het vervolgproces van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De fondsbeheerders hebben besloten de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift van 1 januari 2022 naar 1 januari 2023. Reden hiervoor is de huidige financiële positie van gemeenten en de nog lopende gesprekken met gemeenten over onder andere de toereikendheid van de financiering van de jeugdzorg. Het is van belang dat er helderheid is over de financiële afspraken met, en positie van gemeenten alvorens tot de invoering van het nieuwe verdeelmodel over te gaan.

Hoewel dit kabinet geen besluit meer zal nemen over de invoering van het herijkte verdeelmodel, achten de fondsbeheerders het wel van belang het onderzoek af te ronden. Dit om gemeenten en de VNG de mogelijkheid te geven zich voor te bereiden op hun inbreng bij de nieuwe kabinetsformatie. De fondsbeheerders zijn van mening dat de nieuwe verdeelmodellen een verbetering zijn ten opzichte van de huidige verdeling: ze zijn eenvoudig, beter uitlegbaar en sluiten goed aan bij de kosten die gemeenten maken. Het integrale verdeelvoorstel is meer dan alleen een optelsom van de uitgevoerde onderzoeken in het sociale- en klassieke domein. Om tot een definitieve verdeling te komen moet nog een aantal afwegingen worden gemaakt. Met de VNG is afgesproken voorafgaand aan de consultatie van gemeenten, de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) om advies te vragen. Deze adviesaanvraag zal het ministerie van BZK in januari indienen en ter informatie aan de Tweede Kamer sturen. De voorlopige uitkomsten van de verdeling zullen tegelijk met de adviesaanvraag aan ROB worden gepubliceerd. De adviesaanvraag heeft betrekking op enkele keuzes bij de totstandkoming van de verdeling, niet op individuele uitkomsten van gemeenten. Na ontvangst van het advies van de ROB - naar verwachting eind februari, begin maart - start de consultatie van gemeenten.

In de begroting 2021 - 2024 is rekening gehouden, door middel van een stelpost, met een voor ons negatief herverdeeffect van € 700.000 in het jaar 2022, oplopend tot € 1.000.000 structureel in het jaar 2024. Door het opschuiven van de datum van invoering ontstaat er voor de gemeente Steenwijkerland een voordeel in de begroting. Dit voordeel wordt verwerkt in de komende Perspectiefnota.

Corona

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het kabinet in overleg met de VNG tot een compensatiepakket besloten. Het 1e pakket kende een bedrag van € 775.000 en het 2e pakket een bedrag van € 1.402.000. Hierover heeft u al in een eerder stadium een informatienota ontvangen. De verdeling van de compensatie vindt o.a. plaats via het gemeentefonds. Gemeenten hebben in de decembercirculaire 2020 informatie ontvangen over het financiële effect van het 3e compensatiepakket. Met deze nota informeren wij u ook over de nieuw genomen maatregelen.

Totaalbedrag 3e coronasteunpakket

Tabel 4 Samenvatting 3e coronasteunpakket

Omschrijving	2020	2021
Culturele voorzieningen		204.000
Re-integratie	68.000	159.000
Impuls re-integratie		85.000
Schuldenbeleid	32.000	65.000
Bijzondere bijstand	11.000	22.000
Zorg	60.000	
Quarantainekosten	8.000	
Extra kosten verkiezingen		62.000
Totaal	179.000	597.000

Het totaal te ontvangen bedrag aan coronacompensatie in de decembercirculaire bedraagt € 179.000 in 2020 en een bedrag van € 597.000 in het jaar 2021. Het compensatiebedrag over het jaar 2020 wordt verwerkt in de jaarrekening 2020. Het te ontvangen 3e compensatiebedrag 2021 wordt, evenals de daar bij behorende uitgaven, verwerkt in de komende Perspectiefnota.

Ook voor het coronacompensatiepakket geldt overigens dat de middelen door het rijk zijn toegevoegd aan de Algemene uitkering. Deze zijn dus vrij besteedbaar.

Toelichting compensatiepakket

1. Lokale culturele voorzieningen

Veel van de culturele instellingen die door gemeenten worden ondersteund komen door de coronacrisis in de problemen, omdat activiteiten niet kunnen doorgaan en eigen inkomsten dalen. Met deze extra middelen worden gemeenten in staat gesteld om deze belangrijke instellingen te ondersteunen en zo de lokale culturele infrastructuur in stand te houden. Gemeenten weten zelf het beste welke (type) culturele instellingen of voorzieningen moeten worden ondersteund. Het is daarom aan de gemeenten zelf om de middelen daar in te zetten waar de culturele infrastructuur van hun gemeente de steun het hardst nodig heeft. Voor onze gemeente betekent dit in het jaar 2021 een bijdrage ter hoogte van € 204.000.

2. Re-integratie bijstandsgerechtigden

Het rijk stelt in 2020 (€ 68.000) en 2021 (€ 159.000) extra middelen beschikbaar voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt. Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijk impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren. Voor Steenwijkerland betekent deze tijdelijke impuls een bedrag van € 85.000.

3. Schuldenbeleid en bijzondere bijstand

Als onderdeel van het steun- en herstellepakket stelt het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid en de bijzondere bijstand beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze extra middelen stellen gemeenten in staat om hun inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen. Voor het schuldenbeleid ontvangen wij € 32.000 in 2020 en € 65.000 in 2021. Voor bijzondere bijstand in 2020 € 11.000 en in het jaar 2021 € 22.000.

4. Continuïteit van zorg

De VNG en het rijk hebben in maart, kort na het uitbreken van de coronacrisis, afspraken gemaakt over het bieden van financiële zekerheid en ruimte aan zorgorganisaties en professionals binnen de Jeugdwet en Wmo 2015. De afspraken zijn gericht op het zo goed mogelijk organiseren van continuïteit van zorg voor cliënten en het borgen van het zorgstelsel voor de langere termijn. Onderdeel van de afspraken met gemeenten is onder meer dat meerkosten als gevolg van de coronacrisis door het rijk worden vergoed aan gemeenten. Op 28 mei jl. heeft het kabinet de Kamer geïnformeerd over een compensatiepakket voor medeoverheden¹⁹ waaronder een voorschot voor gemeenten van € 144 miljoen voor de meerkosten en inhaalzorg van de jeugdzorg en Wmo 2015. Dit voorschot is vervolgens verdeeld in paragraaf 2.2 van de aanvullende brief van juni 2020. Daarnaast is in opdracht van de Ministeries van VWS, FIN, BZK en de VNG een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein in 2020 uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in het bestuurlijk overleg van 23 september jl. gezamenlijk vastgesteld op € 170 miljoen. Dit betreft een afrondende afspraak voor meerkosten (inclusief mogelijke inhaalzorg) in het sociaal domein over 2020. Er vindt na afloop van 2020 dan ook geen nacalculatie meer plaats. Het verleende voorschot wordt met de nu vastgestelde € 170 miljoen aan compensatie verrekend. Er wordt dus € 26 miljoen extra toegevoegd aan het al door gemeenten ontvangen voorschot van € 144 miljoen. Voor Steenwijkerland is dit een bedrag van € 60.000.

5. Quarantainekosten

Het kabinet heeft met gemeenten afgesproken dat zij een rol zullen vervullen bij het ondersteunen van mensen die in quarantaine moeten. Het gaat daarbij vooral om praktische ondersteuning en het continueren van zorg en ondersteuning vanuit de Sociaal domeinwetten voor die burgers die in quarantaine moeten en niet in staat zijn de problemen die daardoor kunnen ontstaan zelf of met hun netwerk op te lossen. Het gaat mogelijk om een groep die niet al in beeld is bij gemeenten. In de quarantainegids die onder andere via de GGD verspreid wordt, worden mensen naar de gemeente en het Rode Kruis verwezen als ze de hulp niet zelf georganiseerd krijgen. Met de VNG is afgesproken dat gemeenten hun vrijwilligersorganisaties en hun toegang/informatiepunten voorbereiden om mensen in quarantaine die het niet zelf redden, deze ondersteuning te bieden. Over het jaar 2020 wordt een bedrag ontvangen van € 8.000.

6. Extra kosten verkiezingen 2021

Het kabinet stelt een aanvullende compensatie ter beschikking aan gemeenten in verband met de maatregelen die vanwege Covid-19 aanvullend noodzakelijk zijn voor de komende Tweede

Kamerverkiezing. Deze compensatie is bedoeld voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van briefstembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus. Steenwijkerland krijgt een aanvullend bedrag van € 62.000 in het jaar 2021.

Overige maatregelen

Daarnaast zijn er door het rijk nog een aantal afspraken gemaakt over compensatie aan gemeenten die via een specifieke uitkering vanuit het vakdepartement lopen:

- **Zwembaden en ijsbanen:** Op basis van nader onderzoek stelt het kabinet voor de exploitanten van zwembaden en ijsbanen via een specifieke uitkering aan gemeenten € 100 miljoen beschikbaar. Deze regeling wordt in nauw overleg met de sector nader uitgewerkt.
- **Verlenging steun aan sportverenigingen:** Op 27 oktober jl. heeft het kabinet laten weten dat met het oog op de aanscherping van de coronamaatregelen, die de sport hard treffen, het sport-specifieke pakket is aangepast en opnieuw is opengesteld voor de periode van 1 oktober t/m 31 december, met een uitvoering die erop is gericht om de nieuw ontstane financiële schade van amateursportverenigingen te compenseren. Hiervoor wordt € 60 miljoen ingezet.
- **Toezicht en handhaving:** Om toezicht- en handhavingsorganisaties te ondersteunen stelt het kabinet € 60 miljoen voor tijdelijke coronabaten beschikbaar aan gemeenten. Hiermee kunnen ongeveer 3800 voltijds fte extra tijdelijke coronabaten in het toezicht en de handhaving gecreëerd worden.
- **De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo):** Eind september heeft het kabinet vanwege de invoering van de landelijke coronamaatregelen besloten de invoering van de beperkte vermogenstoets in de Tozo uit te stellen tot 1 april 2021¹³. Tozo 3 loopt daarmee van 1 oktober 2020 tot 1 april 2021 en bevat geen wijzigingen ten opzichte van Tozo 2. Per 1 januari 2021 ondersteunt het kabinet daarnaast waar nodig zelfstandig ondernemers om zich voor te bereiden op een nieuwe toekomst.

Vervolg coronacompensatie

Het aanvullend coronacompensatiepakket medeoverheden december 2020 bevat een aantal afspraken over 2020, 2021 en 2022 die nog niet in deze circulaire konden worden verwerkt. Over de verwerking van deze afspraken in de verdeling van het gemeentefonds zullen gemeenten in het eerste kwartaal van 2021 worden geïnformeerd. Het betreffen de volgende onderwerpen:

Inkomstenderving

De verwachting is dat de inkomstenderving van gemeenten verder zal oplopen. Daarom heeft het kabinet besloten de reservering van € 100 miljoen te verhogen met € 150 miljoen tot in totaal € 250 miljoen. Voor het bepalen van de definitieve compensatie van de inkomstenderving over 2020 van gemeenten, provincies en waterschappen blijft de afspraak gelden dat dit in 2021 gebeurt op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020.

Afvalinzameling

Door de corona hebben gemeenten zowel extra kosten gemaakt als inkomsten gemist met betrekking tot afvalinzameling. In overleg met de VNG is besloten deze kosten ter hoogte van € 32 miljoen voor 2020 te vergoeden.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

Het kabinet creëert een Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) voor huishoudens die door omstandigheden in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Voor deze tijdelijke ondersteuning wordt het bestaande instrument van de bijzondere bijstand gebruikt. In totaal is een bedrag van maximaal € 130 miljoen gereserveerd voor het eerste halfjaar van 2021. Voor het eerste kwartaal komt € 65 miljoen beschikbaar. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2021 zal op basis van de dan geldende situatie rondom de maatregelen tegen het coronavirus de inzet voor het tweede kwartaal van 2021 worden gewogen. De afspraken over de beleidsinzet zullen, net als de lopende steunpakketten, gelden tot 1 juli 2021.

Perspectief jeugd en jongeren

Voor jongeren is het essentieel om elkaar fysiek te kunnen ontmoeten. Met een jeugdpakket van € 58,5 miljoen wil het kabinet een gerichte (financiële) impuls aan gemeenten geven om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector volledig coronaproof kleinschalige activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Ook is met gemeenten afgesproken om met het geld extra inzet van jongerenwerkers in achterstandswijken met kwetsbare jongeren te organiseren. Zij kunnen gericht deze jongeren uit risicogroepen bereiken en passende hulp en ondersteuning bieden. Een deel van het jeugdpakket (€ 3,5 miljoen) zet het kabinet in op laagdrempelige preventieve ondersteuning van jongeren op het gebied van mentale gezondheid. De middelen zullen deels (€ 40 miljoen) via het gemeentefonds verdeeld worden.

Binnen de reguliere P&C-cyclus zullen wij nog een overzicht opstellen met daarin de totaal ontvangen coronacompensatie.

Besluit

Beslispunt 1

Het college besluit de informatienota financiële gevolgen decembercirculaire 2020 vast te stellen.